

Het voorgeborchte van de dag

In een provincieplaats in het midden van het land, niet ver van de A12, in een huis op steenworp afstand van een klein station vanwaar ieder half uur een trein vertrekt richting Schiphol, luchthaven met verbindingen naar New York, Peking, Moskou, Calcutta, ontwaakte Edith met een glimlach om haar lippen. Zij had geen idee wat deze dag voor haar in petto hield, laat staan wat zij teweeg zou brengen. Door een zucht van haar kon een storm ontstaan, met daarin een dode, wie weet.

Was ze uit zichzelf wakker geworden of was het de voet van haar man die langs haar wreef streek? Door het getoeter van een vrachtwagen op de snelweg of door een ander geluid? Het slaapkamerraam stond half open, een briesje tikte tegen de luxaflex. Onrustig geritsel klonk op uit de bladeren van de esdoorn in de achtertuin; twee duiven die elkaar dwarszaten of het hof maakten? Daar hoorde ze de brommer van de krantenjongen al, het geklepper van de brievenbus, een plofje op de mat; het moest tegen halfzeven zijn.

Soms was dit het moment om uit bed te springen en de krant te halen, maar vanochtend niet. Er was weinig nieuws de laatste tijd, geen wereld-

schokkende gebeurtenis deze laatste weken van een warme nazomer. Komkommertijd werd het smalend genoemd, maar zij vond het wel best zo. Nog maar een jaar geleden hadden twee vliegtuigen zich vlak na elkaar in de Twin Towers geboord. Dagenlang had ze met een wee gevoel in haar maag aan de televisie gekluisterd gezeten, stapels kranten en tijdschriften had ze gekocht om maar geen theorie over de terreurdaad te missen. Maar een bevredigend antwoord was er niet, iedere zelfmoordenaar had zijn eigen geschiedenis, de haat steeds een andere kiemcel.

De pui in de keuken van het buurhuis werd opengeschoven; de buurman liet zijn herdershond uit. De nagels van het dier schraapten over de betegelde binnenplaats. Een van de buurmeisjes, waarschijnlijk wakker geworden door haar vaders voetstappen, jengelde dat ze uit bed wilde. Een busje remde op de hoek vlakbij, een mannenstem vroeg boven het geronk van een dieselmotor uit: Wil u misschien even... De rest van de vraag ging verloren, of was ze toch nog even in slaap gevallen? Het volgende dat ze hoorde was gerinkel op het plein waar de glasbak stond, het geruis van honderden scherven die in de laadbak van een vrachtwagen werden gestort. Daardoor wist ze nu met zekerheid dat het dinsdag was. Dadelijk kwam de vuilnisman langs en over twintig minuten zou de wekker aflopen; opstaan, sinaasappels persen, ontbijt klaarmaken voor de kinderen; helpen zoeken naar een tas met gymspullen, een passer, een schoolagenda. Niet

aan denken, zover is het nog niet, nog even, geniet zo lang mogelijk van het ontwaken van de dag.

Ze trok het dekbed om zich heen, het was dun en soepel, over een paar weken zodra de kou weer in de lucht zat zou ze het zwaardere winterdekbed eraan vastmaken; altijd te laat, nadat ze eerst een paar nachten hadden liggen kleumen. Berend draaide zich naar haar toe, schoof zijn hand in de opening van haar nachthemd, en mompelde onverstaaubar iets vragends, liefs. Ze legde haar hand op zijn bil, kneep er zachtjes in. Geen betere tijd om te vrijen dan de vroege ochtend, geen beter begin van de dag denkbaar. 's Ochtends in halfslaap leek ze meer te voelen, waren haar zintuigen alerter, was haar lichaam net een secuur afgesteld mechaniek dat meteen reageerde op de allerlichtste aanraking. Dan was het alsof alles haar voor het eerst overkwam, de zoen, de hand op haar borst. Kom, hoe heette die jongen ook alweer, Mathijs, Math, Martijn?

Terwijl ze twintig jaar terugging in de tijd naar een modderig paadje tussen twee hockeyvelden, en zich gezichten voor de geest haalde van klasgenoten die net als zij nu midden dertig moesten zijn, drong zich een andere gedachte aan haar op. Een onwelkome herinnering, iets wat een vrouw gisteren tegen haar had gezegd op het parkeerterrein van de supermarkt, in het overdekte gangetje bij het rijtje winkelwagens. Heel terloops, maar daarom niet minder krenkend, en te dom om serieus te nemen. Ze had er niet meer aan gedacht, tijdens het win-

kelen niet, in de auto naar huis niet, niet tijdens het koken of daarna, geen moment. Hoe meer moeite ze deed om er niet aan te denken, des te hardnekkiger beet de herinnering zich vast, en ze verstijfde. Ineens zat haar hoofd vol commentaar, het gonsde er van de stemmen, van boosaardige kritiek op van alles en nog wat. Geërgerd duwde ze Berends hand weg.

‘Wat nu?’ vroeg hij verbaasd.

‘Ik slaap nog.’

‘Daarnet anders niet.’

‘Ik heb geen zin.’

Hij streek met een vinger over haar neus. ‘Zal ik eerst een kop thee voor je zetten?’

Ze wendde haar hoofd af. ‘Doe niet zo... toe, zeur niet.’ Ze draaide zich van hem af naar de muur en trok haar knieën op.

‘Dan niet,’ zei hij en sprong uit bed.

Nog stram van de slaap bonkte hij naar de badkamer. Aan de kracht waarmee hij de deur achter zich dichttrok, hoorde ze dat hij de afwijzing niet zo laconiek opnam als hij deed voorkomen. Zou ze hem vragen terug te komen? Er was niets wat hem zo ongelukkig maakte als zo’n doorkruiste verwachting aan het begin van de dag. Dan werd hij onzeker, over alles: of zij hem nog wel aantrekkelijk vond, en over zijn werk, of zijn bazen niet toch de voorkeur zouden geven aan iemand die wél gestudeerd had – onrustig, boos, verstrooid. De vorige keer dat hij wilde vrijen en zij niet, had hij vlak voordat hij instapte een dossier op het dak van de

auto gelegd. Toen ze de kinderen naar school bracht vond ze door de hele straat vellen papier waarop stond STRIKT GEHEIM. Een beker met tandenborstels kletterde in de wastafel; Berend vloekte luid, de tandpasta was op en zijn scheermesjes waren weg, had zij ze soms weer gebruikt voor haar benen, hoe vaak had hij haar niet verzocht... Nu, laat dan ook maar, dacht ze en ze trok het kussen over haar oren.

Het begint, nee, het is al begonnen, bij deze man en deze vrouw. Hoe ik wist dat ik hier moest zijn? Ik zag ze liggen, vredig slapend onder hun witte dekbed, en tegelijkertijd zag ik een badkuip bespat met bloed. Zoals een speurhond een spoor kan ruiken dat al dagen oud is, ruik ik waar ik op af moet nog vóór het spoor ontstaat. Vermoedelijk zijn het geen misdadigers, deze twee. Ze lijden geen honger, ze zijn niet ziek, er sluipen geen wolven rond hun huis die hen kunnen verscheuren, zoals in vroeger tijden. Er woedt geen oorlog in dit kleine land aan zee, en toch zag ik bloed, en hoorde ik in de ochtendlijke stilte een ijselijke schreeuw. Maar ik moet door, Berend achterna, wie weet lukt het me om het onheil bijtijds af te wenden.

Pas toen hij in het spiegeltje keek om de carport uit te rijden, ontdekte hij de snee op zijn rechterwang, vlak onder zijn oor, op de overgang tussen kaak en hals. Het gebeurde wel vaker dat hij zich sneed wanneer hij met zijn hoofd ergens anders was, meestal zag hij het voor hij de deur uitging of Edith maak-

te hem erop attent, maar vanochtend hadden ze elkaars blik gemedend.

Terwijl hij in de keuken in de Brinta van de kinderen had staan roeren, schoot zij de trap op om hen achter de vodden te zitten. Later, toen zij met de kinderen aan de ontbijttafel plaatsnam, ging hij haastig op zoek naar een rapport waar hij gisteravond even in had gebladerd en waarin stond wat iedereen allang wist: het aantal diefstallen van kostbare goederen die met Swift verstuurd werden, nam hand over hand toe. Met de deurknop al in zijn hand had hij Edith gedag gezegd, maar hij was niet zeker of ze hem gehoord had.

Vlug wegwezen, de auto in, eindelijk alleen. Hij besloot de telefoon niet aan te zetten, hij had geen zin om te praten, laat staan diep na te denken over zaken die evengoed konden wachten tot hij op kantoor was. Sommige mensen hadden een hekel aan de dagelijkse rit naar het werk, maar hij vond het wel best om even niemands man te zijn, niemands vader, niemands baas. Alleen hing er vanochtend een zoetige geur in de auto. Hij keek om zich heen; in de asbak tussen voor- en achterbank lag een bruin klokhuis. Hij draaide het raampje open en smet het in de bosjes. Een druppel spatte in zijn gezicht; vanochtend vroeg had het flink geregend, maar je voelde aan alles dat het drukkend warm zou worden.

Voorzichtig raakte hij de snee even aan, en zag aan zijn vingertop dat het bloed nog niet was opgedroogd. Hij aarzelde, hij kon naar binnen glippen en er wat aluin op doen of een plukje watten, en voor-

dat hij opnieuw het huis verliet nog iets aardigs tegen Edith zeggen. Ze zou hem een zoen geven, opmerken dat hij met die watten op zijn kin net een lappenpop leek met een scheurtje, en dan was alles weer goed.

Hij merkte mij wel degelijk op, niet als duidelijk waarneembare stem, niet alsof er woorden tussen deze regels opdoemen, maar als een gedachte, die hij verwierp door mij ruw te onderbreken: 'Nee, waarom moet het altijd en eeuwig van mij uitgaan.' Hij kneep in de koppeling, schudde hem in zijn vrij. De hand waarmee hij het klokhuis had weggegooid voelde plakkerig aan, alsof hij zichzelf zojuist had bevredigd.

Voor hij wegreed wierp hij toch nog een blik op de erker. Daar zat ze, in het wazige ochtendlicht tussen de planten, in haar velours ochtendjas; het dikke asblonde haar slordig opgestoken met kammetjes, de krant uitgespreid voor zich op tafel, een mok thee binnen handbereik. Snapte ze dan niet dat hij soms gewoon niet van haar af kon blijven, hoe radeloos hij werd als ze eerst wel en dan ineens weer niet? Het was een ernstige blunder van de schepping dat een vrouw nooit eens een man kon zijn – daar kwam alle ellende uit voort, Edith wilde maar niet begrijpen dat ze hem soms tot wanhoop dreef. Misschien moest hij dat oude voornemen om haar een week lang niet te na te komen maar eens uitvoeren, zodat zij ervoer wat hij – een week, dat hield hij nooit vol. Als ze nu opkeek en wenkte dat hij binnen moest komen, vlug terug naar hun brede

bed, zou hij geen seconde aarzelen.

In een kaarsrechte lijn, om de varens aan weerszijden van het pad te ontzien, reed hij achteruit. In een flits zag hij de foto voor zich bij een krantenbericht over een man die met een bulldozer de voorgevel van het huis van zijn ex-geliefde had geramd; op weg naar haar toe had hij tientallen auto's vermorzeld, een complete ravage aangericht. Schitterend, en hij hoefde alleen maar te remmen, flink gas te geven en de hele erker lag in puin, Edith, in een bed van scherven – hij schrok van zichzelf. Zoiets verzon je alleen als je verteerd werd door jaloezie. Voorzichtig, beheers je. Die tuin was haar lust en haar leven, zij had die planten bij De Hof van Eden uitgezocht, in de grond gezet, bemest, water gegeven, liefdevol toegesproken. Van een stijf tuinkabouterplantsoentje had ze in een paar jaar tijd iets fantasierijks weten te maken, met bloemen en planten die hij alleen kende uit prentenboeken.

Met een wijde bocht zwenkte hij de straat op. In zijn achteruitkijkspiegel zag hij een vrouw op een fiets, met voor- en achterop een kind. Ze liet haar fietsbel rinkelen om hem te waarschuwen, maar hij stond allang op de rem, wuifde en wachtte tot ze voorbij gereden was. Haar vijandige blik sprak boekdelen: ze dacht dat hij haar pas op het laatste moment had gezien. Blijkbaar kon hij geen goed doen vandaag.

Een paar minuten later reed hij de snelweg op en zette de autoradio aan, altijd op hetzelfde moment,

wanneer hij eindelijk flink gas kon geven. Stom, nu was het hem toch weer ontschoten: even verderop werd aan de weg gewerkt, en via de omleiding over de A27 deed hij er beduidend langer over om van Driebergen naar Diemen-Zuid te komen; nu moest hij jakkeren om op tijd te zijn. Maar iedere dag verschenen er meer waarschuwingen langs en boven de weg, houd 2 seconden afstand, u rijdt te hard! Hij vond het moeilijk die borden te negeren, hij had altijd het gevoel dat ze tot hem persoonlijk gericht waren: we weten nu wel dat je Edith weer voor je ziet, naakt op de zwartkanten kousen van Fogal na, die je laatst voor haar hebt gekocht. Wis dat beeld, kijk eens om je heen, man, zoek wat afleiding, kwel jezelf niet langer. Denk eens 2 seconden aan iets anders!

Gehoorzaam draaide hij de muziek wat luider, neuriede mee met een liedje dat hij deze week al een paar keer had gehoord.

A few more geese gone

A few more leaves turning red

But the grass is as soft as a feather in a feather-bed

Er hing een lage mist boven de weilanden en de bomen waren iets geler dan vorige week. Onderweg keek hij liever naar bomen dan naar gebouwen, alleen dat ene grote witte kantoor beviel hem wel. Struycken, zo heette de ontwerper, had Edith hem verteld. Alles wat hij op dit gebied wist, had zij hem

bijgebracht. Als hij dan zei, goh wat knap, lief, dat je dat weet, zei zij, ja maar jij kijkt veel beter. Hij keek nog een tweede keer: de kleine ramen waren net blokjes, stippen, de gevel net een dominospel, één tikje en alle stenen kwamen in beweging, een niet te stoppen lawine.

*So I'll be king, and you'll be queen
Our kingdom's going to be this litte patch of
green
Wouldn't you lie down with me
in the september grass...*

Hoe trots hij ook was op een vrouw die hem 's avonds voor het slapen gaan wel eens een dichtregel voorlas, nu zag hij haar toch weer voor zich in een openhangende peignoir, terwijl ze door het huis liep, in de spiegel keek, haar lippen stiftte. Voor wie, voor een ander, die langskwam zodra de kinderen naar school waren? Een ander... idioot om die gedachte zelfs maar toe te laten – en waarom, om zich nog zieliger te mogen voelen? Een ander, wie dan? Haar patiënten waren allemaal over de zeventig. En wie garandeerde dat er tussen al die oude mensjes nooit eens een jonge god haar praktijk binnenglipte? Hoewel hij alleen maar een verzwikte enkel had, kleepte hij zich helemaal uit, en zij ook, knoopje voor knoopje, waarbij ze elkaar onafgebroken in de ogen keken zonder een woord te spreken. Terwijl de jongen zich naakt op de behandeltafel uitstreckte, verdween zij nog even achter het gordijn van de kleedhoek om haar zwarte kou-

sen aan te trekken, de kousen die ze van hém, haar man, gekregen had en die door een strookje rubber aan de binnenkant van de boord aan haar zachte dijen bleven kleven.

Hij klemde zijn lippen op elkaar, drukte het gaspedaal dieper in, voor hem op de middelste baan reed een rode Triumph met een donkerharige vrouw achter het stuur – hard, maar minder hard dan hij had geschat. Links kon hij haar niet inhalen, dus schoot hij haar aan de rechterkant voorbij, maar op die baan voegde juist een vrachtwagen in, PETROTRANS stond er op de zijkant; een lang gevaarte vol benzine, een rijdende bom, die, al zou de chauffeur hem in zijn zijspiegel zien naderen, niet ineens harder kon gaan rijden en evenmin kon terugzwenken naar de invoegstrook. Zijn adem stokte, in een reflex week hij weer uit naar de middenbaan, op hetzelfde moment hoorde hij achter zich een aanhoudend, schel getoeter.

Zijn handen klampten zich om het stuur en hij slaakte een vloek. Gierende remmen, een klap, brekend glas verwachtte hij, maar in plaats daarvan hoorde hij die snerpande claxon, die door merg en been ging. Verstijfd van schrik keek hij in zijn spiegel en zag dat de vrouw haar middelvinger opstak, en hem tegelijkertijd iets toebeet, knalrode lippen, dezelfde kleur als haar glimmende auto.

‘Rustig, mens. Mijn fout, ik weet het! Ik zat te dromen,’ riep hij door de dichte ramen over de nieuwsberichten van dinsdag 10 september heen, met een tik van zijn wijsvinger legde hij de radio

het zwijgen op. Ze had gelijk, het was op het nippertje, hij had haar niet gezien, maar geen paniek, hij had de situatie weer in de hand. Hij overzag de weg, het hele traject, alle drie de banen, achter hem, links van hem, rechts van hem. Dit zou hem niet nog eens overkomen, o nee. Hij strekte zijn armen, leunde zo ver mogelijk achterover in zijn stoel, en probeerde de spanning uit zijn lichaam te drukken.